

Foto: Terry Lucas.

De Korenbloem

Tot in de jaren 50 van de vorige eeuw omzoomden Korenbloemen (*Centaurea cyanus*) de rogge-akkers van ons land. Toch bestond die combinatie niet altijd al. De Korenbloem is een archeofyt; haar oorspronkelijke verspreidingsgebied ligt in de steppen van westelijk Turkije. Wanneer ze onze streken heeft bereikt is niet precies bekend, maar uit stuifmeel- en archeologisch onderzoek is duidelijk geworden dat Korenbloemen hier pas in de late Middeleeuwen algemeen werden. Rogge daarentegen werd hier al in de Romeinse tijd verbouwd. Toen in de Hanzetijd de handel in granen toenam, zijn de Korenbloemzaden waarschijnlijk als verstekeling in partijen graan meegekomen en vervolgens met zaaigoed op de akkers terechtgekomen. De zaden van Korenbloemen blijven in de bodem hooguit enkele jaren kiemkrachtig; het merendeel kiemt het eerstvolgende voorjaar. Korenbloemen kwamen dan ook vooral voor op de met heideplaggen bemeste essen, waar jaar in jaar uit rogge werd verbouwd (eeuwige rogge-teelt). Door betere zaadschoning, het gebruik van herbiciden en de vervanging van rogge door maïs zijn Korenbloemen in agrarische percelen nu zo goed als verdwenen. Eigenlijk zijn het tegenwoordig meer sierplanten dan akkerplanten.

Korenbloemen ontbreken maar zelden in zaadmengsels met eenjarigen.

Korenbloemen zijn voor zaadzetting afhankelijk van kruisbestuiving door insecten. De bloeiwijze is een hoofdje met de bekende helderblauwe, trompetvormige, stralende randbloemen en in het centrum de minder opvallende buisbloemen. De buisbloemen zijn fertil en produceren nectar en stuifmeel. De randbloemen zijn steriel en produceren geen nectar en stuifmeel. Hun enige functie is het lokken van de insecten. Vanwege de voor eenjarigen relatief hoge nectarproductie waren Korenbloemen vroeger belangrijke drachtplanten en leverden de rogge-akkers behalve graan ook een flinke hoeveelheid Korenbloemenhoning op. De bloeiwijze van wilde Korenbloemen bevat meestal 2 tot 3 x zoveel buis- als randbloemen. Er zijn tegenwoordig ook cultivars in de handel met vooral randbloemen en weinig tot geen buisbloemen; de zogenaamde “dubbele” of “gevulde” Korenbloemen. Echter hoe meer stralende randbloemen hoe minder er voor insecten aan nectar en stuifmeel te halen valt.

Tekst: Ruud Beringen
FLORON